

Monumentnummer*: 509023

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **03 november 1998**
Kadaster deel/nr **82823/188**

*Woonplaats** **Diemen** *Gemeente** **Diemen** *Provincie** **Noord-Holland**

Locatiennaam **Diemen** *Locatieomschrijving* **Amsterdam-Rijnkanaal**

*Kadastrale gemeente** **Diemen** *Sectie** **G** *Kadastraal object** *Appartement aanduiding* *Grondperceel* **396**

Omschrijving**

KEERSLUIS bij De Diemen, gebouwd in 1937-1938 door Rijkswaterstaat Directie Utrecht, als onderdeel van de werken aan het Amsterdam-Rijnkanaal. Op 27 maart 1931 bepaalde de regering de aanleg van het Amsterdam-Rijnkanaal, waarvan het tracé, Amsterdam-Wijk bij Duurstede in de periode 1934-1938 werd uitgevoerd. De ingebruikname volgde in 1938; in 1952 was het gehele traject voltooid. Het gedeelte ten noorden van Utrecht volgde het verloop van het bestaande Merwedekanaal dat in 1893 in gebruik was genomen. De werkzaamheden van 1934 en verder betroffen de verbreding van het kanaal tot 75 m inclusief de benodigde voorzieningen en afwerking. Omdat dit kanaalgedeelte uit één pand bestond (d.i. met één waterpeil), kon het aanleggen van schutsluizen beperkt worden tot twee grote complexen. Wel waren bijvoorbeeld keersluizen noodzakelijk naar aangrenzende waterlopen.

De keersluis in De Diemen komt onder andere overeen met die in het Nieuwe Diep (gemeente Amsterdam). De sluis bevindt zich in de zuidelijke kanaaldijk op de aansluiting met de voormalige rivier de Diem nabij kilometeraanduiding 5.

De betonnen onderbouw van de sluis en de weg over de sluis werden in 1987-88 hersteld.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De keersluis is een constructie voor de afsluiting van twee doorstroomopeningen tussen de Diem en het Amsterdam-Rijnkanaal. De constructie bestaat uit twee witgeschilderde gewapend betonnen sluisdoorgangen en heftorens waartussen twee stalen hefdeuren verticaal worden bewogen. Het geheel is gefundeerd op een betonnen roosterwerk (21,4 x 12,7 m) met daarop betonnen palen (gestort) en bevindt zich aan de kanaalzijde.

De heftorens met een totale hoogte van acht meter bestaan uit twee zijtorens en een dubbelbrede middentoren die door een bovenligger zijn gekoppeld. De middentoren bevat voor onderhoud een deur en inwendige ladder. De zijtorens zijn middels een weggenomen ladder via een balkon begaanbaar.

De stalen keerschuiven tussen de torens bestaan uit een raamwerk van H- en L-profielen met een eenzijdige opgenagelde beplating aan kanaalzijde en een eikenhouten onderaanslag. Ze bewegen binnen verticale schuifspinningen die met stalen profiel bekleed zijn. In 1962-63 werden de stalen schuiven door de N.V. Machinefabriek "IJmuiden" verhoogd met een opgelast stalen opzetstuk van 60 cm hoogte. De schuiven komen niet neer op een verhoogde drempel maar op een meegegoten profiel.

Elk van de twee keerschuiven is via kabels en lieren verbonden met een contragewicht in de vorm van een betonnen balk die aan de kanaalzijde in een sponning is gevat.

De sluiswanden zijn aan de Diemzijde voorzien van een schotbalksponning voor het permanent sluiten van de keersluis in noodgevallen. De daartoe benodigde houten schotbalken (grenenhout; 12 stuks) zijn onder een losse houten kap opgelegd over het zuidoostelijk sluishoofd.

De hoeken en randen van de sluis zijn beschermd met schampijzers. De sluiswanden zijn voorzien van een houten wrijfgording en gietstalen haalkommen. De doorstroomopeningen zijn aan beide zijden beschermd door voorgeplaatste houten remmingwerken. Over de sluis loopt een weg die is voorzien van een ijzeren railing. De flankerende sluisbeschoeiing bestaat aan Diemzijde uit een damwand van profielijzer.

Waardering

De keersluis en brug in De Diemen is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt als voorbeeld van een keersluis in beton en staal uit de eerste helft van de twintigste eeuw. De keersluis is van algemeen belang uit architectuurhistorisch en waterstaatkundig oogpunt vanwege de keerschuiifconstructie. Uit cultuurhistorisch oogpunt is de keersluis van algemeen belang als onderdeel van de werken aan het Amsterdam-Rijnkanaal.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Keersluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument